

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Філологічний факультет
Кафедра української літератури та компаративістики
Силабус курсу
Риторика 11-25Б

(для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)

Обсяг	Загальна кількість кредитів – 3; годин – 90; змістовних модулів – 2
Семестр, рік	1-й, 2-й, 3-й, 4-й курси, 2 семестр
День, час, місце	за розкладом
Викладач (-і)	Джиджора Євген Володимирович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури та компаративістики
Контактний телефон	+380674871091
E-mail:	dzhidzhora@gmail.com
Робоче місце	Філологічний факультет
Консультації	Очні консультації: середа, 14:00–15:00 Онлайн-консультації: понеділок, 17:00–18:00 (запрошення надсилається в групу Telegram, Viber, Google Classroom)

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. У позааудиторний час здобувачі зможуть поставити питання під час консультації (середа, 14.00-15.00). Інші види комунікації:

очна та онлайн Zoom-консультації за розкладом.

e-mail: dzhidzhora@gmail.com

телефон: +380674871091

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна належить до вибіркових, передбачає формування та закріплення ораторських навичок.

Предметом вивчення дисципліни «Риторика» є риторична комунікація як форма ефективного та результативного висловлювання.

Пререквізити курсу: ефективність засвоєння змісту дисципліни «Риторика» значно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував матеріал таких дисциплін, як-от: «Історія української літератури», «Світова література», «Світова історія», «Культурологія», «Філософія», «Логіка», «Політологія», «Публіцистика».

Мета курсу: представити основні постулати риторики, лексико-стилістичні складники переконувальної комунікації, посприяти формуванню риторичної культури особистості, яка проявляється в оволодінні технологіями використання теоретичного матеріалу в професійному спілкуванні.

Завдання курсу:

- познайомитися з історичними витоками риторичної комунікації на прикладі античних давньогрецьких та давньоримських ораторів;
- продемонструвати тяглість традицій античної риторики у середньовічній давньоукраїнській культурі;
- виявити основні закономірності становлення риторичної комунікації у світовій культурі XIX-XXI ст.;
- показати основні тенденції функціонування риторичної комунікації у різних галузях;
- дослідити риторичний процес, його підготовчі та основні стадії;
- навчитися вправно комунікувати, логічно й послідовно висловлюватися та обстоювати свою думку;
- сформувати риторичну культуру як форму адекватного й переконливого спілкування.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:**

- історичні витоки зародження риторики;
- видатних ораторів античного світу, епохи Середньовіччя та Нового часу;
- комунікативні обставини та комунікативні ефекти відомих промов видатних ораторів, що отримали важливий суспільний резонанс;
- особливості підготовки до здійснення успішної риторичної комунікації;
- основні та допоміжні стадії риторичного процесу;
- закономірності функціонування риторичної комунікації в загальному масовокомунікаційному процесі.

вміти:

- аналізувати комунікативну складову ораторського виступу з точки зору ефектів та результативності;
- продемонструвати культурно-історичну та риторичну значущість відомих виступів видатних ораторів;
- побудувати промову відповідно до поставленої мети та із врахуванням закономірностей здійснення успішної риторичної комунікації;

- публічно виступити перед аудиторією на задану тему і у такий спосіб досягти поставленої комунікативної мети;
- бути комунікативно адекватними різним комунікативним ситуаціям, у тому числі й професійним.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладено у формі лекцій (16 год.) та практичних занять (14 год.), організації самостійної роботи здобувачів (60 год.) на очній (денній) формі навчання.

Основна підготовка здобувачів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, а також покладається на самостійне вивчення предмета здобувачами очної (денної) форми навчання. Під час викладання дисципліни буде використано такі методи навчання: словесні (лекція, пояснення); практичні (творчі завдання); робота з науковим матеріалом, монографіями, статтями, підручниками (під керівництвом викладача, самостійна робота здобувачів), ігрова та проєктна діяльність, дискусія, кейс-стаді.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Риторика як наука та навчальна дисципліна

Тема 2. Античні джерела риторики

Тема 3. Ораторське мистецтво в Середні віки

Тема 4. Історія української риторики

Тема 5. Теоретичні основи риторики

Тема 6. Закони логіки

Тема 7. Акція як завершальний етап реалізації риторичної мети

Тема 8. Види красномовства

Тема 9. Еристика як мистецтво дискутувати та полемізувати

Тема 10. Неориторика – новий етап розвитку риторичного мистецтва

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Г. Л. Історія педагогічної риторики: навчальний посібник. Київ : Персонал, 2012. 276 с.
2. Джиджора Є. В. Риторична маніпуляція прихильністю аудиторії у виступах впізнаваних спікерів. Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи. Колективна монографія / За ред. Н. Кондратенко. Вінниця : Твори, 2022. С. 38-44.
3. Джиджора Є. В. Візуальна маніпуляція «місцем ведучого» у програмах М. Михалкова «Бесогон TV». The European Development Trends in Journalism, PR, Media and Communication. Wloclawek, Republic of Poland, 2020. P. 72-75.
4. Джиджора Є. В. Промови Президента Зеленського під час російсько-української війни: інтенції вдалих початків. Причорноморські філологічні студії. № 2, 2023. С. 5-10.
5. Джиджора Є. В. Мельник С. М. Промови Президента України Володимира Зеленського у перші місяці російсько-української війни: форми саркастичної риторики. New development horizons of philological science: Scientific monograph. Riga, Latvia, 2022. S. 489-503.
6. Кацавець Р. Ораторське мистецтво: підручник. Київ : Алерта, 2021. 250 с.

7. Климова К. Я. Лекційне красномовство у підготовці майбутніх учителів-риторів до професійної діяльності. Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі / За ред. К. Климової. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 23-28.
8. Методика навчання риторики в школі: навчальний посібник / Автор-укладач В. Нищета. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 200 с.
9. Онкович Г., Онкович А. Новітні жанри публічних виступів. Обрії друкарства. Вип. 1 (9). 2021. С. 217-233.
10. Пінчук Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення корекційного педагога: навчальний посібник. Київ : КНТ, 2015. 160 с.
11. Риторика : навчальний посібник / Упор. Т. Ісаєнко, А. Лисенко. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 247 с.
12. Шинкарук В., Теслюк В. Основи риторики: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2021. 320 с.

ОЦІНЮВАННЯ:

форма контролю: залік

Поточний та періодичний контроль		Індивідуальне самостійне завдання (публічний виступ)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
40	40		

Поточний та періодичний контроль

Поточний та періодичний контроль										Індивідуальне самостійне завдання (публічний виступ)	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	100
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX		

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

Самостійна робота здобувачів. Робота здобувачів передбачає самостійне опрацювання певного переліку тем. Питання з тем для самостійного вивчення додано до контрольних заходів (звітів). Обсяг СР містить завдання, які вимагають від здобувача систематичної роботи. Як самостійну роботу здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Курси, які можуть бути визнані як періодичний/поточний контроль та/або нарахування бонусних балів за такий вид роботи (за бажанням здобувача), зазначені в РП.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»):

- активна участь;
- виконання необхідного мінімуму навчальної роботи;
- додаткові бали за виконання пошуково-дослідницьких завдань (пошук і аналіз маловідомих промов, переклад маловідомих промов українською);
- неприпустимість пропусків та запізнь;
- повага до викладача та здобувачів;
- толерантне ставлення один до одного;

Політика щодо дедлайнів та перескладання (лікарняні, мобільність тощо): лікарняні та перескладання допустимі.

Політика щодо академічної доброчесності: опрацьовуємо та засвоюємо матеріал самостійно.

Політика щодо відвідування та запізнь: якщо навчання триває онлайн, викладач записує свої лекції і ділиться у робочому Телеграм-чаті. Той, хто з якоїсь причини пропустив або запізнився, зобов'язаний переглянути запис лекції. Пропуск практичних занять без поважної причини не толерується.

Мобільні пристрої: активно використовують на вимогу викладача.

Поведінка в аудиторії: повага, активність, оптимізм, прагнення до звершень.